

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

CURRICULUM ȘCOLAR

pentru

GEOGRAFIE

CLASELE a X-a - a XII-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

Aprobat prin Ordin al Ministrului
nr. /

București

2000

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezentul curriculum pentru clasele X-XII de liceu, din alternativa Waldorf, este conceput pentru a corespunde trunchiului comun și are în vedere curriculum-ul nucleu, echivalent pentru clasele cu o oră pe săptămână al claselor cu specializarea filologie.

Baza predării geografiei pentru clasele liceale, în alternativa pedagogică Waldorf, o constituie abordarea Pământului la scară globală, ca unitate morfologică și fizică complexă, accentul punându-se pe analiza aspectelor fizice, socio-culturale, administrativ-economice și ecologice în toată complexitatea relațiilor ce există între ele, în scopul creării unei imagini de ansamblu asupra activității Pământului, asemănătoare cu a unui organism, activ și în continuă transformare și dezvoltare.

Acest demers didactic continuă în mod logic studierea părții naturale a mediului geografic, începută încă din clasa a IX-a, continuând apoi cu partea sa socio-economică și umană, precum și a aspectelor globale legate de protecția mediului înconjurător, integrând în mod comparativ studiul Geografiei României în tematicile studiate la scară globală, realizând astfel educația ecologică și economică, educația pentru globalitate, educația europeană a tinerilor, concretizate ca atare și, în mod implicit, în actualul curriculum. Astfel le este stimulată gândirea tinerilor în spiritul colaborării între oameni la nivel global, al integrării României în structurile europene și mondiale precum și pregătirea lor pentru preluarea responsabilităților ca adulți de a se implica și coopera pentru menținerea echilibrului ecosistemelor planetare și protejarea mediului înconjurător în viitor.

Structura curriculum-ului cuprinde următoarele componente:

Competențe generale.

Competențe specifice și unități de conținut.

Valori și atitudini.

Sugestii metodologice.

Elementele ce caracterizează prezentul curriculum sunt:

- trecerea de la un sistem de instruire care pornește de la obiectivele educaționale la un sistem care își propune construirea unor competențe (generale și specifice) prin procesul de instruire centrat pe geografie;
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze procesul educațional spre o mai mare rigurozitate sub raportul construirii unor competențe specifice precise utilizând conținuturi ce pot fi selectate de către profesor și aprofundate, în mod nuanțat, în acest scop, în funcție de nivelul clasei;
- orientarea pragmatică a aplicării curriculum-ului prin posibilitatea asocierii nuanțate, diferențiate și foarte concrete în raport cu mediul educațional a sistemului de competențe specifice – unități de conținut sugerate – modalitățile de construire a situațiilor de învățare – evaluarea performanțelor;
- organizarea unui proces de instruire care să aibă o bază referențială precisă dată de sistemul de competențe generale - competențe specifice și conținuturi;
- realizarea unei instruiți care să faciliteze perceperea coerentă de către elevi a unui domeniu educațional bine precizat (aspecte specifice sau globale ale geografiei) și a unei secvențe semnificative din realitatea înconjurătoare – principalele probleme de geografie fizică, politică, a populației și a așezărilor și de geografie economică a lumii contemporane;
- realizarea unui proces educațional diferențiat prin selectarea secvențelor semnificative de conținut și a activităților de învățare, precum și a parcursurilor individuale de instruire;
- deplasarea semnificativă de accent în procesul de instruire din zona conținuturilor (supralicitate până în prezent) spre domeniul construirii competențelor asumate;
- corelarea competențelor cu unitățile de conținut, într-un sens foarte larg, nu în mod mecanic și biunivoc, având în vedere că orice competență specifică asumată poate fi realizată prin diferite unități de conținut iar în cadrul acesteia, prin diferite secvențe, studii de caz, exemple și modalități de prezentare;
- parcurgerea unităților de conținut într-o ordine care, chiar dacă reflectă un anumit algoritm și aparent o anumită logică, nu este obligatorie;

COMPETENȚE GENERALE:

1. Perceperea coerentă din ansamblul global a elementelor, proceselor și fenomenelor care definesc mediul geografic (mediul natural transformat de om)
2. Investigarea și interpretarea unor fenomene și procese specifice geografiei, percepute direct sau mediat
3. Explicarea și descrierea elementelor, proceselor și fenomenelor ce formează mediul geografic, precum și a relațiilor dintre ele, utilizând limbajul specific
4. Relaționarea fenomenelor din realitate cu reprezentarea lor (cartografică, grafică etc.)
5. Aplicarea în viața cotidiană a cunoștințelor din domeniul geografiei și integrarea lor în achiziții din alte domenii
6. Corelarea proceselor naturale sau a activităților umane cu efectele sau influențele lor la scară globală

CLASA a X-a

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 Observarea și descrierea unor fenomene sau procese din mediul geografic sau cel antropic;	1) Apa – un miracol al naturii: (Hidrosfera) <ul style="list-style-type: none">- Compoziția și proprietățile apei, utilizările apei;- Componentele hidrosferei;- Mișcarea permanentă a apelor:<ul style="list-style-type: none">a) Râurile (bazin hidrografic, alimentare, afluență, scurgere, debit, etc.)b) Curenții oceanici (calzi sau reci, de suprafață sau de adâncime)c) Marea și valurile;- Apele „stătătoare”: (mediul lacustru și importanța lui, lacurile României, tipuri genetice de lacuri)- Circuitul apei în natură, factori de influență;- Omul și hidrosfera;
1.2 Culegerea de date semnificative din surse variate privind caracteristicile Pământului, date meteo sau hidrologice, referitoare la biosferă, la diferite tipuri de resurse, la populație, etc.;	
2.1 Observarea, măsurarea pe teren, utilizând instrumente specifice și interpretarea valorilor unor parametri caracteristici ai stării studiate;	
2.2 Analiza și interpretarea unor date hidrologice, meteo etc.;	
2.3 Reprezentarea prin diferite tipuri de materiale grafice a rezultatelor investigărilor;	
3.1 Utilizarea unor sisteme de referință spațiale și temporale pentru analiza unor elemente de geografia mediului la scară globală;	
3.2 Explicarea proceselor și fenomenelor observate direct sau mediat, în termeni ai limbajului specific domeniului geografic;	
4.1 Localizarea cartografică a elementelor și fenomenelor din domeniul geografiei fizice, a resurselor sau a populației;	
4.2 Relaționarea datelor statistice actuale referitoare la populație cu hărțile demografice;	
4.3 Reducerea și sintetizarea datelor obținute din studiul fenomenelor în forme reprezentabile (structura atmosferei, circuitul apei, al curenților oceanici și ai vânturilor);	
5.1 Identificarea unor relații de interacțiune, interdependență și cauzalitate între elemente, procese și fenomene geografice specifice;	
5.2 Relaționarea informațiilor actuale	

din mass-media cu sistemul de referință al materiei studiate din domeniul geografiei;

6.1 Compararea diferitelor concepte, date statistice, situații caracteristice sau concluzii;

6.2 Urmărirea și analizarea efectelor activității umane asupra mediului, prin studii de caz;

- Transformări în timp ale ecosistemelor;

5) Antroposfera și relieful antropoc:

- Habitatul natural și habitatul uman;

- Populația, bilanțul natural, dinamica și mobilitatea ei;

- Adaptarea omului la condițiile de mediu;

6) Geografia resurselor naturale:

- Resurse naturale extra-atmosferice și ale atmosferei;

- Resurse naturale ale hidrosferei și ale litosferei;

- Resurse naturale ale biosferei.

CLASA a XI-a

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 Perceperea coerentă a elementelor mediului geografic sau economic, ale habitatului, ale Universului, etc.;	1) Geo-ecologie:
1.2 Identificarea specificului componentei socio-umane în caracteristicile actuale ale mediului geografic și economic;	- Elementele mediului geografic;
2.1 Analiza și interpretarea unor date geodemografice și a reprezentărilor lor cartografice;	- Semnificația și importanța biodiversității;
2.2 Investigarea unor aspecte ale fenomenelor cerești, socio-umane, ecologice sau economice;	- Interacțiunile dintre oameni și mediul terestru;
2.3 Compararea unor date, stabilirea unor relații între elemente pe baza datelor obținute;	- Rolul ecosistemelor în schimbările climatice globale;
3.1 Utilizarea terminologiei referitoare la populație, așezări și a celei economice, în scopul de a prezenta coerent o realitate teritorială;	- Rezervații ale biosferei și importanța lor;
3.2 Utilizarea unor sisteme de referință temporale și spațiale pentru analiza elementelor și a componentelor Universului, a aspectelor legate de populație și așezările omenești sau economice;	2) Geografia populației și a așezărilor:
4.1 Localizarea cartografică a principalelor elemente geodemografice, ecologice și economice ce definesc lumea contemporană;	- Limba, religia, cultura și tradițiile ca factori determinanți în formarea popoarelor;
4.2 Identificarea unor relații observate între elementele mediului natural, populație și așezări;	- Istoria omeniirii ca proces al dezvoltării economice;
4.3 Compararea datelor generale cu realitatea locală;	- Dinamica și mobilitatea teritorială a populației;
5.1 Relaționarea informațiilor actuale din mass-media cu sistemul de referință al geografiei populației și așezărilor omenești;	- Răspândirea geografică a populației;
6.1 Sintetizarea și compararea diferitelor concepte, date statistice, situații caracteristice sau concluzii referitoare la aspectele globale;	- Habitatul uman: definire și componente;
	- Funcțiile și structura funcțională a așezărilor omenești;
	- Urbanizarea, explozia demografică și forme de organizare a spațiului pentru aglomerările umane;
	3) Aspecte ale economiei mondiale:
	- Peisaje rurale și agricole, tipuri actuale de practici și de activități în regiunile agricole;
	- Evoluția industrializării societății, tehnologizarea ei;
	- Rolul industriei energetice în dezvoltarea regiunilor industriale;
	- Dezvoltarea comerțului mondial și implicațiile globalizării sale;
	- Transporturile, comunicațiile și serviciile ca elemente de infrastructură a societății;
	- Populația, resursele naturale și dezvoltarea durabilă;
	4) Omul și universul:
	- Sistemul solar și alte tipuri de corpuri cerești;
	- Stele, constelații și galaxii;
	- Ipoteze privind evoluția Pământului, a Sistemului Solar și a Universului.

6.2 Urmărirea și analizarea efectelor activității umane asupra mediului, prin studii de caz;

6.3 Generarea de idei noi, de soluții la problemele analizate, cu argumentarea propriilor păreri, opinii și soluții (protecția mediului, globalizarea, comerțul, evoluția Pământului și a Universului etc.).

CLASA a XII-a

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice

- 1.1 Culegerea de date cu privire la diferite regiuni cu o semnificație deosebită în evoluția civilizației omenesti și a poporului român;
- 1.2 Identificarea specificului economic al diferitelor componente ale mediului geografic;
- 1.3 Stabilirea unor criterii de constituire a ansamblurilor economico-politice actuale;
- 1.4 Perceperea unor conexiuni între diferite structuri socio-politice sau economice globale;
- 2.1 Culegerea, analiza și interpretarea unor date despre problemele globale actuale ale omenirii, repartizarea și reprezentarea lor spațială;
- 2.2 Realizarea unor conexiuni de tip cauză-efecte „în lanț” ce se regăsesc la scară globală;
- 3.1 Descrierea și explicarea poziției României în contextul mondial și a relațiilor ei actuale;
- 3.2 Explicarea influențelor locale, regionale sau globale ale activităților societății umane asupra evoluției mediului natural;
- 4.1 Perceperea raportului dintre dimensiunea globală, regională, națională și locală a componentei socio-economice a mediului;
- 5.1 Actualizarea informațiilor privind economia României conform evoluției actuale;
- 6.1 Perceperea unor conexiuni dintre diferite structuri socio-economice sau politice la scară globală și relațiile lor de interdependență;
- 6.2 Anticiparea unor posibile rezultate sau modificări viitoare ale diferitelor aspecte (lingvistice, ecologice, ale populației, socio-economice, climatice, privind poluarea sau hrana), pornind de

Conținuturi

- 1) Privire de ansamblu asupra planetei:**
 - Aspecte fizico-geografice și naturale;
 - Originile geografice și culturale ale omenirii;
 - Regiuni și centre cu semnificații deosebite în evoluția și dezvoltarea civilizației omenesti;
 - Influențe ale schimbărilor survenite în limbaj, cultură, tehnologie, religie și evenimente istorice asupra apariției și evoluției diferitelor popoare;
 - Structuri socio-culturale globale (polarități, interferențe, colaborări etc.);
 - Schimbări ale populației în funcție de suportul economic;
 - Mari ansambluri economice și geopolitice ale lumii;
- 2) Probleme globale actuale:**
 - Hrana între abundență și insuficiență, o problemă fundamentală a lumii contemporane;
 - Suprapopularea și problemele aglomerărilor urbane;
 - Poluarea și distrugerea mediului înconjurător;
 - Catastrofele naturale și dezastrele tehnologice;
 - Schimbări climatice la scară globală și cauzele lor;
 - Efecte ale modelului de viață al societății de consum;
 - Problemele industriei energetice și a asigurării necesarului de energie electrică;
 - Căile de comunicație, transporturile și serviciile;
- 3) România în contextul mondial actual:**
 - Poziția geografică, economică și politică a României;
 - Resurse naturale de bază și perspectivele lor;
 - Dezvoltarea habitatului uman, medii de viață, aspecte actuale socio-culturale și de dezvoltare durabilă;

la observarea și analiza situației actuale;
6.3 Elaborarea unor strategii proprii de dezvoltare cu un efect benefic asupra anumitor probleme actuale globale sau pentru explorarea altor lumi;

- Regionarea geografică, restructurarea, evoluția și diversitatea economico-socială a țării și a regiunilor;

4) Posibilități viitoare de evoluție:

- Colaborarea la scară regională sau globală;
- Proiecte și inițiative actuale de succes;
- Educația, gândirea ecologică și implicarea în protecția mediului, ca factori necesari ai evoluției omenirii și ai progresului global;
- Dezvoltarea noilor domenii și explorarea altor lumi;

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate prin procesul educațional centrat pe studiul geografiei, în cadrul pedagogiei Waldorf la nivelul ciclului liceal, au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură și civilizație;
- Curiozitatea pentru explorarea mediului geografic;
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană, față de alte popoare și culturi;
- Cultivarea unei atitudini de toleranță și de colaborare între popoare, de depășire a sentimentelor rasiste și naționaliste;
- Responsabilitatea față de natură și față de structurile socio-culturale ale umanității;
- Capacitatea de implicare activă în proiecte geografice proprii sau de grup, de conservare și de ocrotire a mediului de viață;
- Motivația de a cunoaște lumea în care trăim, ca pas în cunoașterea de sine.

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum reprezintă un instrument de lucru pentru profesorii care predau geografia în liceu, în sistemul alternativ Waldorf.

Pentru că tinerii din clasele X–XII trec în această perioadă prin procese de profunde transformări lăuntrice și exterioare, gradul lor de conștiință și capacitatea de implicare în spațiul geografic având valori diferite odată cu creșterea în vârstă, o parte din sugestiile metodologice au un grad mare de generalitate, fiind valabile pe întreg ciclul liceal iar altele au fost sistematizate pe cei trei ani de studiu.

Trebuie precizat faptul că aceste sugestii metodologice provin din experiența de predare a mai multor profesori Waldorf care, în conceperea și tratarea conținuturilor, s-au bazat pe cunoașterea antropozofică, antropologică și psihologică a tânărului aflat în evoluție.

De asemenea, acest curriculum permite realizarea unui proces educațional care, din perspectiva elevilor, să conducă la:

- construirea unor competențe clare, evaluabile;
- creșterea interesului participativ în instruirea individuală;
- încurajarea interesului pentru informare, investigare și în general pentru o raportare corectă la problematica lumii contemporane;
- realizarea unor activități independente (portofolii, proiecte, activități de investigare);
- asumarea unor responsabilități și a unor atitudini prin interiorizarea unui sistem obiectiv de valori

A. Sugestii metodologice generale:

1. Accentuarea în procesul de instruire a domeniului formării competențelor specifice.
2. Predarea geografiei în școala Waldorf trebuie să integreze din punct de vedere metodologic cele trei aspecte principale din domeniul geografiei:
 - a) geografia fizică;
 - b) geografia social-administrativă și economică;
 - c) geografia dezvoltării, a evoluției la scară globală.
3. Esența metodelor folosite pornește de la:
 - a) imaginea de ansamblu înspre studiul părților componente ce se găsesc în interacție.

b) conținuturi din universul cunoscut ce trec înspre zone noi, pentru ca apoi să se revină la conținuturi și zone cunoscute.

4. Metodele folosite cu precădere sunt cele activ participative:

- metoda descoperirii
- studiul de caz
- jocul de rol
- metoda comparativă
- observații, măsurători, analize directe
- excursii, vizite de lucru.

5. Unul dintre aspectele fundamentale ale instruirii este cel estetic-artistic al expunerilor - descrierile naturii trebuind să fie nu numai corecte din punct de vedere științific ci și pătrunse de imaginație.

6. Parcurgerea unităților de conținut poate fi făcută într-o ordine stabilită de fiecare profesor.

B. Sugestii metodologice specifice fiecărui an de studiu.

Clasa a X-a

- Perceperea schimbării de conștiință a elevilor care acum sunt capabili de a se apropia de fenomenele geografice cu un mai mare grad de subtilitate.
- Tratarea Pământului ca un organism unitar, activ, în care procesele de viață au loc în adâncurile sale, în scoarță, în apă, aer și chiar mai departe în spațiul cosmic.
- Evidențierea ritmurilor și polarităților existente în procesele ce se desfășoară pe Pământ.

Clasa a XI-a

- Perceperea unor capacități crescute ale tinerilor în domeniul gândirii, simțirii și al punerii în practică a diferitelor aspecte geografice.
- Folosirea metodelor deductive în special în realizarea unor corelații subtile ce pot fi făcute în cadrul ansamblurilor de tip cauză-efect.
- Concentrarea efortului pedagogic asupra studiului evoluției ecosistemelor pământului și al influențelor pozitive asupra acestora prin creșterea bio-diversității în unele forme tradiționale de cultivare a pământului. Formarea unei imagini cu privire la reaplicarea cu efecte similare a programelor moderne.
- Discutarea efectului de ecosistem sănătos să conducă la ideea că lăsarea naturii să evolueze de la sine nu este singurul răspuns la problemele ecologice naturale ci că omul poate trăi într-o legătură de susținere reciprocă cu natura.

Clasa a XII-a

- Realizarea unei priviri de ansamblu asupra diferitelor aspecte geografice.
- Crearea unor legături interdisciplinare cu alte domenii ale științei, artei sau tehnologiei.
- Conducerea procesului de instruire spre formarea unor idei proprii asupra unui nou parteneriat om-natură care să încerce să rezolve unele dintre problemele actuale.